

Josip LISAC
Filozofski fakultet, Zadar

HRVATSKI LEKSIK I HRVATSKA LEKSIKOGRAFIJA U PROUČAVANJIMA TOME MATIĆA

Obrađuju se prilozi Tome Matića o osobito teškim pitanjima hrvatskoga leksika i o hrvatskoj leksikografiji. Mnoge Matićeve bilješke o leksiku starih hrvatskih pisaca nezaobilazne su prilikom svakoga ambicioznog bavljenja hrvatskim rječničkim blagom. Dragocjene su i obradbe najvažnijih hrvatskih rukopisnih rječnika, Tanclingerova i Vitezovićeva, pa i ostali njegov leksikološki interes. Zaključeno je da je svestrani učenjak Tomo Matić o hrvatskom leksiku i o hrvatskoj leksikografiji pisao u uglednim publikacijama, s mnogo znanja i s velikim zaslugama.

Tomo Matić (1874–1968), jedan od najistaknutijih proučavatelja starijih razdoblja hrvatske književnosti i osobito zaslužni priređivač kritičkih izdanja literarnih tekstova,¹ javljao se u znanosti (*Archiv für slavische Philologie*, 31/1910; *Hrvatski jezik*, 1/1938–1939) i kao učenjak zainteresiran za jezična pitanja, dijalektološka i standardnojezična. Vrijedno je pritom spomenuti Matićevo predsjedavanje privremenim odborom Društva »Hrvatski jezik« u Zagrebu 1936–1937. i njegov predsjednički položaj u tom društvu narednih godina, pa i činjenicu da je u posljednjem razdoblju svoga rada, nakon Drugoga svjetskog rata, znatnu pozornost posvetio osobito teškim pitanjima hrvatskoga leksika i problematici naše leksikografije, poglavito najreprezentativnijim rukopisnim rječnicima, Tanclinger-Zanottijevu i Vitezovićevu. Naš se svečar, Božidar Finka, mnogo bavio leksikografijom i leksikologijom, pa stoga za zbornik njemu u čast prilažem upravo ovaj prilog.

Sasvim je razumljivo da se Tomo Matić, kao filolog što je priredio najviše knjiga u čuvenoj ediciji *Stari pisci hrvatski* i uopće kao čitatelj naših starih djela, često mo-

¹ Usp. Josip Pupačić, »Tomo Matić«, u Tomo Matić, *Iz hrvatske književne baštine*, MH, Zagreb – Slavenska Požega 1970, str. 5–14; Josip Bratulić, »Tomo Matić«, u Rešetar – Matić – Fančev – Badalić – Ježić – Ravlić, *Izabrana djela*, NZ MH, Zagreb 1983, str. 55–64. Bibliografije Matićevih radova sastavili su Antun Djamić (*Filologija*, 5/1967, str. 193–202) i Josip Pupačić (*Iz hrvatske književne baštine*, op. cit., str. 413–429).

rao pitati o značenjima pojedinih riječi, pri čemu mu nerijetko ni Akademijin *Rječnik* nije mogao pomoći. To ga je stanje potaknulo na opsežan leksikološki studij koji je objasnio sljedećim skromnim riječima: »Mislim prema tome, da daljem proučavanju hrvatskoga jezičnoga blaga ne će biti na odmet, da moje leksičke bilješke ugledaju svijet, — ako ni za što drugo, a ono već zato, da mlađi znanstveni radnici ne bi zaludu gubili vrijeme tražeći potvrda za značenje i upotrebu po koje riječi u starijoj hrvatskoj knjizi, što je već osvijetljena u mojim bilješkama.«² Matićevo rješavanje leksičkih zagonetki počelo je, uvjetno rečeno, 1951. u 4. godištu *Slavistične revije*, gdje čitamo kraći prilog »Leksički pabirci iz starih čakavskih pisaca«, str. 60–65. Autor je izdvojio tri leksema, po jedan iz Zoranića, Barakovića i Mrnavića. Umjesto Štefanićeva (poslije također Švelčeva i Vončinina) čitanja *rinjihu/rinihu* Matić predlaže *rignihu*, a Zoranićeva grafija omogućuje obje verzije. Svoje rješenje Matić obrazlaže raspoloživom argumentacijom. Zatim, Matić se osvrće na Barakovićev primjer *reniše* pa nakon usporedbi puristički zaključuje: »Razvitak značenja svih tih glagola vršio se u poljodjelskoj sredini, gdje redovno nema jačih doticaja s tuđim jezicima: čovjek je u zemlji ili u samoj biljci vidio životnu snagu, koja tjera, goni iz sebe mladice, lišće, cvijeće, te su se prema tome i glagoli s tim osnovnim značenjem stali upotrebljavati za oznaku prirodnih procesa u razvoju bilja. Zato mislim, da moramo i mi biti oprezni u prihvatanju utjecaja tuđih jezika na razvitak značenja naših glagola te vrsti« (str. 62). Nakon konzultiranja dijalektološke literature, rječnikā, Bartolija (*Das Dalmatische*, Wien 1906) i raspitivanja u informatora, Matić raspravlja o Mrnavićevu primjeru *mocire*, posebno o tom gdje se ta riječ još govori i kako se točno izgovara, *mocire* ili *močire*, jer je dijalektalno stanje potvrđivalo (doduše iznimno) i *močire*, a slabosti naše stare grafije često su uzrokovale nesigurnosti u nastojanju da točno pročitamo drevne tekstove.

U *Vajsovu zborniku* (odnosno u *Slovu* 6–8/1957, str. 292–296) čitamo članak »Dvije orijentalne tuđice u starih hrvatskih pisaca«, a riječ je o potvrdama *segrdom*, *segrdomđzija* odnosno *hemjava*. Svestrana raščlamba tih turcizama urodila je zaključkom o izgovoru tih primjera i o njihovu značenju. Uočljivo je dobro definiranje jezičnih značajki djela Petra Zrinskoga (»Jezik njegov je u osnovi svojoj čakavština s nekim crtama kajkavskim, a i štokavskim«, str. 295), jednoga od pisaca što je pripadao koncepciji koju je Josip Vončina nazvao hibridnom³.

Studija »Lexicalia iz starih hrvatskih pisaca« od blizu stotinu stranica (*Rad*, 315/1957, str. 29–75; 327/1962, str. 185–235) sigurno je plod duga napora i velikoga filološkog iskustva. Doduše, Tomo Matić kaže kako ona »nije plod sistematskoga proučavanja leksičkoga blaga starih hrvatskih književnika« (*Rad*, 315, str. 30), ali i sama činjenica da je konzultirao desetak starih hrvatskih i drugih rječnika, pa i nešto dijalektološke literature i dijalektologe, govori sama za sebe. Matić se — tumačeći oko 680 riječi — poziva na djela pedesetak hrvatskih pisaca, što je također važno. Razu-

² »Lexicalia iz starih hrvatskih pisaca«, *Rad*, 315/1957, str. 29.

³ *Jezična baština*, Književni krug, Split 1988.

mije se, Akademijin *Rječnik* najvažniji je kod ovakvih rasprava, pa su riječi nezabilježene u tom velikom leksikografskom ostvarenju iz praktičnih razloga označene zvjezdicom. Može se zaključiti da je ta Matićeva studija nezaobilazna prilikom priređivanja djela hrvatskih pisaca za tisak, pa i prilikom svakoga ambicioznog bavljenja starim hrvatskim leksikom. Usporedbe pokazuju stanovito zanemarivanje Matićeva rada, i to na štetu onih koji nisu konzultirali taj znameniti leksikološki prilog. Kao primjer načina Matićeve obradbe pojedinih riječi navodim bilješku o leksemu *hvizati*⁴, nezabilježenu u Akademijinu *Rječniku*. Sve u svemu, sigurno je da Matićeve leksikološke crtice pokazuju mnoge vrijednosti svestranih filoloških pregnuća toga učenjaka iz vrlo zaslužne Jagićeve škole.

U vrlo su izrazitoj svezi s Matićevim leksikološkim bilješkama i njegove obradbe leksikografskoga rada Ivana Tanclingera-Zanottija i Pavla Rittera Vitezovića, osobnosti koje su bile važne u procesima povezivanja različitih hrvatskih krajeva. Prilog »Prva redakcija Tanclingerova rječnika« tiskan je u *Radu* 293/1953, str. 253–279, prinos »Vitezovićevo 'Lexicon Latino-Illyricum'« također u *Radu*, i to u knj. 303/1955, str. 5–49. Početak rasprave o Tanclingeru pokazuje ispravnost Matićevih gledanja na hrvatsku baštinu starijih razdoblja; tu upozorava kako nismo oskudijevali rječnicima, ali i na leksikografe, osobito kajkavce i čakavce, u kojih »često izbija nastojanje, da se posve ne sapnu u uske granice svojega domaćeg narječja«, str. 253. S obzirom na teškoće u čitanju južnohrvatskih pisaca Matić žali što Vrančićev Dictionarium nije obuhvatniji, ali i upozorava na slabu pristupačnost rukopisnoga Tanclingerova talijansko-hrvatsko-latinskoga rječnika. Sva je prilika da je Tanclingerov životopis Matić iznio neprecizno (str. 254), a upravo na to upućuje prilog Franje Švelca⁵. Dalje Matić piše o tri redakcije Tanclingerova rječnika, no sasvim je jasno kako mu je poznata samo prva redakcija, dok će o drugoj, čuvanoj u Padovi, najsazetije pisati u jednoj bilješci teksta o Vitezoviću (*Rad*, 303/1955, str. 10, bilj. 4), dakle, kad je za nju doznao. Tek nekoliko godina poslije o toj će redakciji iscrpno pisati Jolanda Marchiori⁶.

⁴ »Jer človik kada je u bogatoj kući, kralju brat mni da je, tako gre *hvižući*...« (Baraković, SPH XVII, 31). – Po smislu se razabire, da je u Barakovića tome glagolu značenje: oholiti se, razmetati se. U dalmatinskih čakavaca i na kopnu i na otocima govori se glagol *hizati*. Kako mi je priopćio prof. Hraste, na Hvaru ima taj glagol značenje: oholo hodati uzdignute glave, – i kaže se za mazgu, ali također za mladića, djevojku, čovjeka. U ARj ima za *hizati* potvrda iz Marulića i iz našega doba s Brača s nešto drukčijim značenjem: recalcitrare, ritati se (u ARj je i za glagol *ritati se* zabilježeno također metaforičko značenje: uzobijestiti se)«. *Rad*, 315/1957, str. 39. Danas u *Čakavisch-deutsches Lexikonu* I (Köln – Wien 1979, str. 267–268) M. Hraste, P. Šimunovića i R. Olescha čitamo i *hezot* (Brusje na Hvaru) i *hizot* (Dračevica na Braču), dok u J. i P. Dulčića (»Rječnik bruškoga govora«, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 7-2/1985, str. 465) nalazimo *hizot*. Usp. također P. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I, Zagreb 1971, str. 670.

⁵ *Iz naše književne prošlosti*. Književni krug, Split 1990, str. 199–210.

⁶ »Note al Vocabolario di tre nobilissimi linguaggi italiano, illirico e latino del 1704 di Giovanni Tanzlingher Zanotti«, *Memorie della Accademia Patavina di SS. L. L. AA.: Classe di Scienze morali, Lettere ed Arti*, Vol. LXII, Padova 1959, 3–34. U svojoj se raspravi autorica osvrće i na literaturu o predmetu, pa i na Matićev prinos.

Predgovorničke riječi prve verzije rječnika ukazuju na Tanclingerove čistunske stavove usmjerene protiv utjecaja talijanskoga jezika na hrvatski. Također se Tanclinger, Matićevim riječima kazano, »u izboru svojih vrela otesao regionalnih spona, koje su tada još dosta jako sapinjale hrvatsku književnost« (str. 258). Vrijedno je upozoriti da je konzultirao leksik naših pisaca sve od Dubrovnika i Bosne do kajkavca Habledića i do Radnića u južnoj Ugarskoj, pa i slovensku protestantsku *Bibliju* Jurja Dalmatina. Nije se zadovoljio time ovako opisujući svoj postupak: »izprosih, izpitah i pisah u mnoge strane zemlje slovinske, neka se svačja želja Hrvatjanina nadovolji i nasiti«. Fausta Vrančića i Jakova Mikalju nije Tanclinger spomenuo, ali neki detalji (npr. Vrančićevo slučajno navođenje njemačke riječi *Krafft* u hrvatskom stupcu; Mikaljina grafija *rr* za samoglasno *r*) sigurno potvrđuju uporabu njihovih rječnika. Zaključujući da je Tanclinger najviše riječi crpio iz zavičajnoga govora zadarskoga područja, Matić ipak upozorava na Mikaljine i dubrovačke ijekavizme u Tanclingerovu rječniku, pa i na mnoge Habledićeve riječi, nepromijenjene i one s usklađenom fonetikom, uz mnogo teškoća s Habledićevom grafijom, njemu nedovoljno poznatom. Prema Matiću, mnoge njemačke tuđice potječu iz Habledićeva *Dikcionara*, a među primjerima navodi i *šlabekovati*⁷. U svezi s mađžarskim riječima Matić pomišlja i na Habledićeve utjecaj ali i na neobvezatnost tog utjecaja, jer »za neke od tih riječi ima nešto potvrda i iz pisaca sjeverne Dalmacije« (str. 261)⁸. Upozorava se i na »neke njemačke riječi, kojih nema Habledić« (str. 262), ali tu Matić nije sasvim pouzdan, jer *bilikum* nalazimo u Habledića, ali s. v. *kupa velika*⁹. Zanimljivo je da Akademijin *Rječnik* leksem *lukno* tumači nepotpuno, iako i Habledić i Belostenec donose i Tanclingerovo značenje 'sapone' koje donosi Matić (str. 275)¹⁰. Tanclingerov rječnik u prvoj redakciji ocijenjen je pozitivno: »njime se proširuje naše poznavanje jezičnoga blaga sjeverne Dalmacije starijega doba« (str. 262). U znatnom dijelu svoga priloga Matić navodi primjere kojih nije našao u Akademijinu *Rječniku*, potvrde sa značenji-

⁷ Doista u Habledića (kao i u Belostenca) čitamo *šlabekujem* i *šlabekovanje*. Iz dijalektološke literature znamo da je u Zlataru zabilježen glagol *šlabekovati*. V. Kazimir Sviben, »Leksičko bogatstvo govora zlatarskog kraja«, u *Kajkavski zbornik. Dani kajkavske riječi*, Zlatar 1974, str. 141.

⁸ Spomenimo, recimo, Karnarutićev primjer *harac*. No to, naravno, nije bila domaća riječ zadarskoga kraja; očito je riječ o utjecaju. Usp. Josip Vončina, »Relacije Karnarutićeva spjeva o Sigetu«, *Republika*, 35/1979, br. 1–2, str. 111–119; osobito je zanimljivo ovo pitanje J. Vončine o Karnarutiću: »Ne pripada li taj pjesnik – zajedno s Nikolom Dešićem – onoj skupini književnih poslenika 16. stoljeća što ih ne bi trebalo smatrati prethodnicima ozaljskoga kruga, n ego njegovim pravim pripadnicima u znatno većemu, zasad još nedovoljno istraženom vremenskom rasponu?« (str. 119); István Nyomárkay, »Mađarski elemeneti u jeziku umjetničkih djela o sigetskoj bitki«, *Zadarska revija*, 35/1986, br. 2, str. 183–188. Tu Nyomárkay (str. 185) spominje i Matićevu bilješku o riječi *patancija*, napisanu prilikom objavljivanja Karnarutićeva *Vazetja Sigeta grada u Gradi za povijest književnosti hrvatske*, 29/1968.

⁹ Usp. *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, 1, a–cenina, Zagreb 1984, str. 139.

¹⁰ Usp. i Wiesław Borys, »Čakavski semantički arhaizam *lukno* 'iznemoglost, slabost'«, *Zbornik MS za filologiju i lingvistiku*, 27–28/1984–85, str. 95–97.

ma drugačijim nego u Akademijinu *Rječniku*, pa i riječi za koje taj rječnik donosi samo mlađe potvrde. Među riječima nezabilježenima u Akademijinu *Rječniku* najzanimljivije je spomenuti leksem *jezda*, naveden već u Vrančića¹¹ i u *Hrvatsko-talijanskom rječniku* Bartola Kašića, Zagreb 1990. Posebnost značenja nalazimo npr. u *izbahnuti* 'prikazati se', što vjerojatno potvrđuje i suvremeni zapis *bahnut* 'banuti'¹². Staru potvrdu u Tanclingera nalazimo u primjeru *pajca* 'vinaccia', a upravo u naše dane čitamo zapis *pajice* 'drop, kom, nakon otakanja vina' u saljskom govoru¹³. U posljednjem, devetom dijelu rasprave, Matić ističe Tanclingera kao sina Nijemca, koji je hrvatski jezik u Zadru i naučio i »zavolio i prigrlio kao svoj« (str. 278). Spominjući i manje nedostatke rječnika, autor zaključuje da u Tanclingerovu rječniku nalazimo »zanimljivih novih zrnaca iz jezičnoga blaga Tanclingerova zavičaja krajem sedamnaestoga vijeka« (str. 279). Svakako je u pravu Franjo Švelec kada kaže kako je prvu verziju Tanclingerova rječnika »temeljito proučio Tomo Matić«¹⁴.

U prilogu o Vitezovićevu *Lexiconu* Matić opisuje sačuvani rukopis i upozorava da je taj poznati rječnik tek dio Vitezovićeve leksikografskog rada. Osvrt na Vitezovićevu grafiju¹⁵ donosi i usporedbu s Gajevim i Daničićevim reformama latinice, uz ključak da »rezultati, do kojih je on u rječniku došao, daleko natkriljuju sve, što se na tome polju pokušalo prije Gaja« (str. 9). Zanimljiv je osvrt na Maretićevu obradbu naše grafije i na njegov postupak prema Vitezoviću: »Maretić u *Istoriji hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima* nije bio sretne ruke, kada je za karakteristiku Vitezovićeve grafije uzeo u obzir upravo Kroniku, a posve je pustio s vida druga njegova štampana djela i osobito karakteristične njihove predgovore« (str. 7). Dobro razumijevanje sociolingvističke situacije hrvatskoga jezika u starijim razdobljima lijepo se vidi iz ovih redaka: »U doba regionalne pocijepanosti hrvatske književnosti, kada su pisci pisali svaki dijalektom svojega rodnog kraja, manje ili više izbrušenim za književne potrebe, posve je prirodno, da su i leksikografi svoj rad osnivali u prvom redu na leksičkom blagu svojega užeg zavičaja, no usto ipak u njihovim redovima, osobito u čakavaca i kajkavaca, već rano izbija nastojanje, da u krug svojega rada koliko toliko privuku i jezično blago iz drugih hrvatskih govora« (str. 9). Naročito valja ponoviti riječi o pisanju zavičajnim govorom, ali »manje ili više izbrušenim za književne po-

¹¹ To je mjesto u Vrančićevu rječniku kao grešku (umjesto *vezda*) pouzdano protumačio J. Vončina, »Vrančićev rječnik«, *Filologija*, 9/1979, str. 28. Usp. također Darija Gabrić-Bagarić, »Jezička analiza anonimnog rukopisnog rječnika 'Slovoslovje dalmatinsko-italijansko'«, *Čakavska rič*, 16/1988, br. 2, str. 19.

¹² J. i P. Dulić, *op. cit.*, str. 394.

¹³ Ankica Piasevoli, *Rječnik govora mjesta Sali*, Zadar 1993, str. 235.

¹⁴ *Op. cit.*, str. 204.

¹⁵ O Vitezovićevoj grafiji, uz ostalo, piše i Blaž Jurišić, »Pomorski izrazi u Vitezovićevu rječniku«, *Anali Jadranskog instituta*, 1/1956, str. 297–403. Inače je literatura o Vitezovićevu leksikografskom radu opsežna; obradivali su ga i Milan Moguš, Valentin Putanec, Nada Vajs, Zrnka Meštrović i drugi.

trebe«, što Matić najkraće obrazlaže primjerima Tanclingerova, Belostenčeva i Vitezovićeve rada. Uz čakavštinu rodnoga Senja i zagrebačku kajkavštinu uzimao je u obzir i štokavske osobine: »Štokavštinu je manje imao prilike upoznati na živome vrelu narodnoga govora, no nije se ni nje u rječniku odrekao« (str. 10). Ima u tumačenju jezičnih osobina Vitezovićeve *Kronike* i nepreciznosti¹⁶, no spominjanje bilježenja *ča*, *kaj* i *što* u rječniku sasvim je primjereno. U narednom dijelu studije Matić donosi popis vjetrova i narodne nazive mjeseci¹⁷. U IV. poglavlju rječnik se opisuje kao »djelo, koje niti danas poslije dugoga niza kasnijih hrvatskih leksikografa, među kojima je bilo i spremnih i solidnih radnika, i poslije — da tako rečem — sinteze našega leksikografskoga rada u ARJ još nije izgubilo cijene u proučavanju hrvatskoga jezičnog blaga« (str. 15). Navodeći primjere iz Vitezovićeve rječnika prednost je davao riječima »za koje se može barem s nekom sigurnosti uzeti, da nijesu tek za nevolju skovane, nego da su živjele u govoru ili u pismu« (str. 15). Među leksemima izdvajam npr. pridjeve *čanžast*, *čanžav*, s time da je u Senju zabilježeno *čanža* 'stjenica'¹⁸. Uz glagol *debati* 'pedetentim ire' vrijedno je spomenuti kajkavsko *diebati* 'polagano hodati'¹⁹, čemu možemo dodati i glagol *godiniti* 'pluere'. Česti čakavski primjer *gruh* 'rudus vetus', ponegdje uz drugačiju fonetiku ili drugačije značenje, podsjeća nas da upozorimo i na senjsko *grūhlje* 'sitno kamenje'²⁰. Primjer *husta* 'sylva caedua' upućuje nas na citiranje zlatarskoga *housta*²¹ ili bednjanskoga *husto*²², kao i *Rječnika hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*, 4, HIRŠAVSKI — KALATI, Zagreb 1988, str. 46. Uz Vitezovićeve primjer *kvisiti* 'imminere' Matić je napisao prilično opsežnu bilješku, str. 32. U posljednjem, petom dijelu studije, autor vrlo osmišljeno piše o cjelini Vitezovićeve rada, o njegovoj ulozi u hrvatskoj povijesti i u povijesti hrvatskoga jezika. Svakako se Matićevoj raspravi ponekad i prigovaralo²³, ali je ona u cjelini ipak dragocjen prilog proučavanju hrvatske leksikografije i Vitezovićeve rada.

I u usputnim prilikama Tomo Matić spominje probleme hrvatskoga leksika i hrvatske leksikografije. Tako uz riječ *onomadne* spominje Jakova Mikalju, uz riječ *pisarnica* Belostenca, Jambrešića, Stullija, Voltića i Vitezovića, te uz leksem *pisarna* Šuleka²⁴.

¹⁶ Zvonimir Junković, »O jeziku Vitezovićeve *Kronike*«, *Radovi Slavenskog instituta*, 2/1958, str. 106.

¹⁷ Usp. također T. Matić, »Hrvatska narodna imena mjeseci«, *Hrvatski jezik*, 1/1938-39, br. 1, str. 13-15.

¹⁸ Milan Moguš, »Današnji senjski govor«, *Senjski zbornik*, 2/1966, str. 119.

¹⁹ K. Sviben, *op. cit.*, str. 136. — *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* (2, cenitel — drištavica, Zagreb 1985, str. 353) donosi *debati* 'vrebati i vrebajući loviti'.

²⁰ M. Moguš, *op. cit.*, str. 124.

²¹ K. Sviben, *op. cit.*, str. 140.

²² Josip Jedvaj, »Bednjanski govor«, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 1/1956, str. 301.

²³ Npr. Miroslav Kravar, »Čakavsko-hrvatski heksametar u Vitezovićeveu 'Odiljenju sigetskom'«, *Zadarska revija*, 35/1986, br. 2, str. 134.

²⁴ Tomo Matić, »Kada sam bio na čelu Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti« (priredio Milan Moguš), *Vjesnik HAZU*, 1/1992, br. 5-6, str. 29-31.

Kad je u 41. godištu *Nastavnoga vjesnika* 1932–33. preuzeo uređivanje toga časopisa, Tomo Matić pisao je u njemu i dosta prikaza, pa je tako prikazao i prilog M. Vanina o leksikografu Jakovu Mikalji (sv. 8–10, str. 397–398). Taj je sažeti prikaz sadržajan, pa je i u posljednje doba spominjan u jednom prilogu Josipa Vončine²⁵. U monografiji *Hrvatski književnici mletačke Dalmacije i život njihova doba* Matić kratko raspravlja o Ardeliju Della Belli²⁶. Mikalju, Della Bellu i druge leksikografe spominje Matić i u knjizi *Prosvjetni i književni rad u Slavoniji prije preporoda* (HAZU, Zagreb 1945), i to u prilikama kada piše o Katančićevu *Pravoslavlju*, str. 52–53, 138–139; posebno spominje leksikografske napore Blaža Tadijanovića (str. 42, 166), Josipa Stjepana Reljkovića (str. 138, 162) i još nekih autora. Poneka leksikografska djela Tomo Matić navodi i u drugim prilikama, npr. u knjižici *Moje đачke uspomene iz požeške gimnazije*, Požega 1964, str. 8, 10–11.

Dakle, možemo zaključiti da je o hrvatskom leksiku i o hrvatskoj leksikografiji svestrani učenjak Tomo Matić pisao u uglednim publikacijama, s mnogo znanja i s velikim zaslugama. Tako je uz trajne književnopovijesne vrednote ostvario i značajne jezičnopovijesne prinose.

TOMO MATIĆ AND HIS RESEARCH OF THE CROATIAN LEXIS AND LEXICOGRAPHY

Summary

This paper deals with Tomo Matić and his study of important issues of Croatian lexis and lexicography. His contribution to the lexical analysis of old Croatian writers is invaluable both to publishers and all those who are interested in Croatian lexical heritage.

His study of the most outstanding Croatian manuscript dictionaries, especially those of Tanclinger and Vitezović, is very important.

It might be concluded that Tomo Matić was a scholar with broad interests and his articles dealing with Croatian lexis and lexicography were published in well-known journals. He has given an important contribution to Croatian lexicology.

²⁵ »Jakov Mikalja u povijesti hrvatskoga književnog jezika«, *Fluminensia*, 4/1992, br. 2, str. 59, 61, 65.

²⁶ *Iz hrvatske književne baštine*, op. cit., str. 96, 189–190.